Contributed by Freddy De Pauw
dinsdag, 05 februari 2013 - Last Updated dinsdag, 05 februari 2013



Op het mondaine World Economic Forum in Davos kwamen dit jaar economische experten met een interessant rapport over de perspectieven voor Rusland. Natuurlijk moeten we economische experten niet altijd ernstig nemen. Toch is het merkwaardig dat ze als eerste uitdaging voor Rusland de snel stijgende exploitatie van schaliegas noemden. Indien de opmars van dat schaliegas zich doorzet, bedreigt dat immers de positie van Rusland als gasuitvoerder, ook al heeft het zelf schaliegas. Het eventueel succes van schaliegas kan ingrijpende gevolgen hebben op de internationale verhoudingen.

Enorme risico’s

De massale ontginning van schaliegas bedreigt op vele manieren het leefmilieu, vandaar ook het groot verzet in landen waar de ontginning is begonnen (o.m. de VS, Polen) of waar er plannen bestaan. Zoals in Frankrijk waar de ontginning voorlopig taboe is, al zijn er binnen de regering felle voorstanders van ontginning. Die voorstanders voeren aan dat schaliegas zorgt voor minder afhankelijkheid van energie-invoer en ook milieuvriendelijker is dan de andere fossiele brandstoffen. De term “fracking” luidt in het Frans ‘fracturation’, wat een beeld oproept van gebroken benen bij een ongeval. Om het protest wat wind uit de zeilen te nemen, spreekt de lobby in Frankrijk nu over “massage de la roche”, het masseren van de rots, wat toch zoveel vriendelijker, bijna erotish, klinkt, maar op hetzelfde neerkomt.

Die ontginning vergt echter enorme hoeveelheden water dat niet kan worden gezuiverd (vermengd met chemische stoffen tot op drie kilometer diepte). Het leidt tot vernieling van natuurgebieden, het doet gassen vrijkomen die volgens onderzoeken in de VS giftig zijn en ziekten in de hand werken. De in 2010 uitgekomen Amerikaanse documentaire ‘Gasland’ (Josh Fox) laat zien welk onheil die exploitatie reeds heeft aangericht en hoe men tracht dat in de doofpot te stoppen. De vertoning van die documentaire in de Franse regio’s waar aan ontginning wordt gedacht, heeft het verzet sterk aangewakkerd.

Komt daar bovenop dat de ontginning van schalie- en andere gassen de druk wegneemt om sneller over te schakelen op hernieuwbare energiebronnen.

VS als energieuitvoerder

Die ernstige bezwaren worden onder druk van de energielobby’s die zich op schaliegas werpen, meestal weggewuifd. Vooral in de VS is de ontginning al op zeer grote schaal bezig. Die ontginning laat zich sterk voelen. De productie aan schaliegas draagt er sterk toe bij dat de VS volgens recente gegevens nu zelf al voor 83% van hun energiebehoeften instaan, een stijging met 8% op vier jaar.

Volgens het jaarboek ‘World Energy Outlook’ zullen de VS over tien jaar geen olie uit het Midden Oosten meer nodig hebben en worden ze tegen 2030 een uitvoerder van energie. Tegen 2015 zouden ze Rusland als gasproducent voorbijsteken en tussen 2017 en 2020 meer olie produceren dan Saudi-Arabië.

Prognoses zijn wat ze waard zijn, grove ramingen. Toch wegen ze nu al door in allerlei strategische denkpistes. Waarom zouden de VS in die mate hun enorme Vijfde Vloot in de buurt van de zeevaartroutes van die olie houden als ze er zelf geen olie uit betrekken. Om China, Japan en andere mogendheden, concurrenten, te plezieren? Ze hebben echter niet alleen economische motieven voor die aanwezigheid, maar vooral politieke: de stabiliteit van de bevriende regimes, Irak onder

controle houden, Iran bedreigen….

Banden afschudden

En waar staat dan inderdaad Rusland, zoals in Davos gezegd, als de vraag naar Russisch gas daalt? De ijver in Polen om schaliegas te ontginnen heeft veel te maken met de innige wens niet afhankelijk te zijn van gas uit Rusland. Ook Oekraïne heeft voorraden te ontginnen schaliegas. Op termijn is het daardoor mogelijk ook minder afhankelijk van die dominante buur.

De grootste voorraden schaliegas zouden zich echter in China bevinden. Maar ze bevinden zich in onherbergzame en droge gebieden, zodat de ontginning ervan door de nood aan zeer veel water erg moeilijk en duur zou worden. Die ontginning zou ook China wel minder afhankelijk maken van gasleveringen uit Rusland.

Australië en Canada zijn andere landen waar gedroomd wordt van een nieuw gaseldorado dat van deze landen energiereuzen zou maken. Die dromen zijn geen goed nieuws voor al wie zweert bij snellere toepassing van hernieuwbare energiebronnen. Maar zeker in deze crisisperiode is snelle winst in deze discussie prioritair. In alle landen met schalie op de agenda, zal het hard mobiliseren worden om zoals in Frankrijk (weliswaar voorlopig) een verbod op die ontginning te krijgen. Schaliegas wordt hoe dan ook een heet politiek thema.

Dit artikel verscheen eerder op Uitpers, webzine voor internationale politiek. Freddy De Pauw praat op de Antikapitalistische Lenteschool 2013 over de rol van de media vandaag.